

Çevre Hukuku ve Cezalara İtiraz Usulleri

ÇEVRE HUKUKU

Çevre Mevzuatı kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı' nın ilgili birimlerince gerçekleştirilen çevre denetimleri sonucunda uygunsuzluk tespit edilmesi halinde adli ve idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

İdari Nitelikte Cezalar: 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden yayımlanan yönetmeliklerde belirlenen usul ve esaslara aykırı olarak atık ve artıkları taşımak, depolamak, uzaklaştırmak, gürültüye neden olmak vb. suçlar nedeni ile uygulanan para cezaları ve faaliyetten men cezaları idari nitelikte cezalardır. İdari para cezaları Çevre Kanununun 20. Maddesinde, faaliyetlerin durdurulması ile ilgili cezalar ise Çevre Kanununun 15. Maddesinde düzenlenmiştir.

Adli Nitelikteki Cezalar: 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Çevreye Karşı Suçlar başlıklı 2. Bölümünde yer alan 181-182 ve 183. Maddeleri, çevre kirliliğine neden olduğu tespit edilen gerçek ve tüzel kişilere uygulanacak adli para cezaları ve hapis cezalarını içermektedir. Bu nedenle çevre denetim görevlileri tarafından çevre kirliliğinin tespiti halinde idari nitelikte ceza uygulanmasını takiben, çevre kirliliğine neden olma fiilinin Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri kapsamında değerlendirilerek kamu davası açılması için Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmaktadır.

Çevre kirliliğinin tespiti ile ilgi analiz veya ölçüm sonucu, fotoğraf, kamera görüntüsü, tutanak vb. deliller Savcılığa intikal ettirilmektedir. Cumhuriyet Savcısı yaptığı değerlendirme sonucu, kamu davası açılması istemli olarak dosyayı Sulh Ceza Mahkemeleri'ne göndermekte veya Kamu Adına Takibata Mahal Olmadığına karar vererek Müştekiye (ihbar edene) bilgi vermektedir. Kamu Adına Takibata Mahal Olmadığına Dair Karar ise genellikle Valilikler tarafından Ağır Ceza Mahkemeleri nezdinde temyiz edilmektedir.

ÇEVRE CEZALARINA İTİRAZ USULLERİ

İdari Yaptırım Kararlarına İtiraz:

İdari Nitelikteki Para Cezalarına itiraz mercii ve süresi 2872 sayılı Çevre Kanununun 25. Maddesinde belirtilmiştir. Söz konusu maddede Çevre Cezalarına karşı, cezanın tebliğ tarihini takiben en geç 30 gün içerisinde İdare Mahkemesine itiraz edilebileceği, ancak itirazın tahsilatı durdurmayaacağı belirtilmiştir.

İdari Para Cezalarının Ödeme Süresi:

5326 sayılı Kanunda idari para cezalarının ödeme süresine ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Bu husus dikkate alındığında, idari para cezalarının ödeme süresi, ilgili kanunlarında düzenlenen hallerde bu sürelerdir. İdari para cezalarının ilgili kanunlarında ödeme zamanı gösterilmemiş ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 37 nci maddesine göre ödeme süresinin tayini gerekmektedir. Buna göre, özel kanunlarında ödeme süresi belirtilmemiş idari para cezalarının, Kabahatler Kanununun 26 ncı maddesine göre ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içerisinde ödenmesi gerektiğinden, idari yaptırım kararını veren kamu tüzel kişilerince idari yaptırım kararlarında "ödemenin 1 ay içinde yapılması gerektiği" hususu belirtilecektir.

İdari Para Cezalarının Ödeme Yeri:

a)İdari Para Cezası Kesinleşmeden Önce Ödeme Yeri :

İdari yaptırım kararı, 2872 sayılı Çevre Kanununa istinaden uygulanan para cezalarında, cezanın tebliğ edildiği 30 gün içerisinde İdare Mehkemesine itiraz edilmemesi veya Mahkemenin idare lehine karar vermesi halinde kesinleşmiş olur. İdari yaptırım kararı veren idareler; idari para cezalarını, kanuni ödeme süresi içinde ya da idari yaptırım kararlarının kesinleşmesinden önce ödemek isteyen kişilerden tahsil edecek ve tahsil ettiği tutarları Hazine hesaplarına aktaracaktır.

b)İdari Para Cezası Kesinleştikten Sonra Ödeme Yeri :

İdari yaptırım kararlarının kesinleşmesi üzerine ödemeler, ilgili vergi dairesinin hesabının bulunduğu bankalara veya vergi dairelerine yapılacaktır.

İndirim Uygulaması:

5326 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasında "Kabahat dolayısıyla idari para cezası veren kamu görevlisi, ilgilinin rıza göstermesi halinde bunun tahsilatını derhal kendisi gerçekleştirir. İdari para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez." hükmü yer almaktadır.

Anılan hüküm ile yapılan düzenleme;

1 -İdari para cezasını veren kamu görevlisine, para cezasının verildiği anda ödeyen kişilerin yaptığı ödemelerde indirim uygulanacağı,

2 -İdari para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişilerin indirim hakkından yararlanacağı, yönündedir.

Taksitlendirme Uygulaması :

5326 sayılı Kanununun 5560 sayılı Kanunla değişik 17 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasında "... Kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde, idarî para cezasının, ilk taksitinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde, idarî para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir." hükmüne yer verilmiştir.

Bu madde hükmüne göre, taksitlendirme başvurusu idari yaptırım kararının tebliğini müteakip kanuni ödeme süresi içinde bu kararı veren idareye yapılacak ve talepler bu idareler tarafından değerlendirilerek karara bağlanacaktır. Kanuni ödeme süresinden sonra yapılan taksitlendirme başvurularının değerlendirilmeyeceği tabiidir. Taksitlendirme talebi kabul edilen borçlular; 4 eşit taksit halinde ve birinci taksit idari para cezasının kanuni ödeme süresi içinde, geri kalan 3 taksiti ise idari para cezasının tebliğ tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde idarece belirlenecek sürelerde ödeyecektir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde idari para cezasının kalan kısmı muaccel hale gelecek ve tahsil için durum genel bütçeye gelir kaydedilecek idari para cezaları için ilgili vergi dairesine bildirilecektir. Genel bütçeye gelir kaydedilmeyen idari para cezalarında ise muaccel hale gelen para cezasının ilgili kanunlar uyarınca tahsile yetkili mercilerce takip ve tahsil işlemlerine başlanacaktır.

Taksitlendirme uygulaması kanun yoluna başvuruyu engellememektedir.